

4.4.2025, Helsinki

Kannanotto komission omnibus-esitykseen koskien yritysvastuudirektiiviä

Komissio julkaisi 26.2. EU:n kestävyys sääntelyä koskevan omnibus I -esityksen. Omnibus-esityksen julkilausuttuna tavoitteena oli virtaviivaistaa ja yksinkertaistaa jo sovittua sääntelyä samalla kun lainsäädännön alkuperäisestä tarkoituksesta pidetään kiinni. Me allekirjoittaneet pelkäämme, että nämä tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Kansainväliset yritysvastuun periaatteet luotiin jo lähes 15 vuotta sitten YK:n ja OECD:n tasolla. Viime vuonna hyväksytty alkuperäinen yritysvastuudirektiivi pyrki viemään edellä mainitut periaatteet lainsäädännön tasolle asettamalla suurille yrityksille riskiperusteisen ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevan huolellisuusvelvoitteen. Komission omnibus-esitys ei enää täysin nojaa riskiperustaisuuteen, ja siksi se uhkaa rikkoa lainsäädännön ja edellä mainittujen periaatteiden välisen yhteyden.

Erityisen ongelmallinen komission omnibus-esityksessä on huolellisuusvelvoitteen pääsääntöinen rajaaminen yritysten omaan toimintaan, tytäryhtiöiden toimintaan sekä suoriin liikekumppaneihin (ns. tier 1 -taso). Rajauksen myötä esitys saattaa ohjata yritysten vastuullisuustyötä ja siihen varattuja resursseja mekaanisesti sinne, missä ympäristö- ja ihmisoikeusriskit eivät yleensä ole suurimpia. Velvoitteen rajaaminen tuotantoketjun ensimmäiselle portaalille ei auta puuttumaan niihin ongelmiin, joiden vuoksi yritysvastuudirektiivi säädettiin. Se vaikeuttaa vastuullisuustyötä tekevien yritysten toimintaa ja lisää hallinnollista taakkaa. Samalla se mahdollistaa vastuuttomien liiketoimintakäytäntöjen jatkamisen.

Toinen erityisen ongelmallinen ehdotus omnibus-esityksessä on ostajayrityksen tiedonsaantia koskeva raja. Yritysvastuudirektiivin soveltamisalassa olevat suuret yritykset eivät lähtökohtaisesti voisi enää pyytää haluamiaan yritysvastuutietoja alle 500 työntekijää työllistävältä suoralta liikekumppaniltaan. Myös tämä esitys uhkaa vaikeuttaa sitä yritysvastuutyötä, jota monet yritykset tekevät jo vapaaehtoisesti. Vastoin komission tavoitetta, se saattaa myös johtaa pienten ja keskisuurten yritysten aseman heikkenemiseen tuotantoketjuissa, kun vastuullisten yritysten on suunnattava hankinnat sinne, mistä on mahdollista pyytää tietoa.

On myös syytä huomauttaa, että sekä pääsääntöinen tier 1 -tasolle keskittyminen että tietojen saannin hankaloittaminen ovat ristiriidassa unionin muun kestävyys sääntelyn kuten metsäkatoasetuksen, pakkotyöasetuksen ja akkuasetuksen kanssa. Näissä yrityksiltä edellytetään varsin kattavia tietoja tuotantoketjuista.

Komission omnibus-esityksessä esitetään myös, että velvoite toteuttaa ilmastosiirtymäsuunnitelma poistettaisiin. Tämä muutos ei auta vihreän siirtymän edistämiseen, ja se uhkaa tehdä ilmastosiirtymäsuunnitelmaa koskevan direktiivin artiklan tyhjäksi.

Gloaalien ympäristö- ja ihmisoikeusongelmien ratkaiseminen vaatii johdonmukaista ja ennakoitavaa sääntelyä. Tämä on tärkeää myös yritysten liiketoimintaympäristön ja investointien tukemisen näkökulmasta. Kannustamme päättäjiä varmistamaan, että omnibus-esitys ei johda yritysvastuutyön vaikeutumiseen tai sen kunnianhimon tason laskemiseen. Yritysvastuudirektiivin tulee olla linjassa muun kestävyys sääntelyn kanssa sekä kansainvälisten YK:n ja OECD:n yritysvastuustandardien kanssa.

Kannanoton allekirjoittaneet yritykset:

Kannanoton allekirjoittaneet järjestöt:

